

Apoteoza Stanisława Leszczyńskiego,
Francois J. Ch., Nancy, 1753-1756,
Muzeum Narodowe Warszawa

Obłężenie Gdańska w 1734 r., spadkobiercy Homanna, XVIII w.,
Muzeum Historyczne Miasta Gdańska

2 października 1733 roku król Stanisław Leszczyński schronił się w Gdańsku licząc, że potężne fortyfikacje miasta zatrzymają przeciwników, a sytuacja militarna i polityczna zmieni się na jego korzyść.

Połączone siły rosyjsko-saskie przystąpiły do oblężenia Gdańska, a otoczony monarcha zabiegał o wsparcie militarne u swojego zięcia, króla Francji Ludwika XV.

Organizatorzy:

Muzeum Historyczne Miasta Gdańska jest samorządową instytucją kultury

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Wystawa współfinansowana ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego - program „Dziedzictwo kulturowe”

Patroni medialni wystawy:

Król Stanisław Leszczyński
w Gdańsku 1733-1734

Wystawa czasowa z okazji 280. rocznicy pobytu
króla Stanisława Leszczyńskiego w Gdańsku.

Muzeum Historyczne Miasta Gdańska
80 - 831 Gdańsk; ul. Długa 46/47
tel. 58 76 79 100
www.mhmg.gda.pl

1 lutego 1733 roku zmarł polski król August II Mocny.
Jeszcze tego samego roku 12 września sejm
elekcyjny wybrał na nowego władcę Stanisława Leszczyńskiego.

Równocześnie przy wydatnym wsparciu Rosji i Austrii część
szlachty 5 października 1733 roku wybrała na tron syna
Augusta II, Augusta III. Na ziemi Rzeczypospolitej
wkroczyła armia rosyjska wspierając tego ostatniego.

11 maja 1734 roku na gdańskiej redzie pojawiły się okręty francuskie z dwoma pułkami piechoty. Francuzi wylądowali na Westerplatte, nieopodal Twierdzy Wisłoujście. Jednak zapoznawszy się z sytuacją, nie informując dowództwa Gdańska, w nocy z 14 na 15 maja wycofali się na okręty i odpłynęli.

Plan oblężenia i widok ostrzeliwanego Gdańska, Polska, autor nieznan, spadkobiercy Homanna, ok. 1739 r. ; Muzeum Historyczne Miasta Gdańska

Ucieczka Stanisława Leszczyńskiego z Gdańska do Kwidzyna, z: 6 Blätter zur Geschichte von Polen, w: Historisch-genealogischer Kalender auf das Jahr 1797, Daniel Chodowiecki, Muzeum Narodowe w Poznaniu

Wyjatkowo niekorzystne położenie miasta i możliwość dostania się do niewoli króla Stanisława Leszczyńskiego ułatwiła decyzję władcy. Aby uchronić się przed takim losem i ułatwić kapitulację bombardowanego Gdańska, potajemnie, w przebraniu wieśniaka, opuścił miasto w nocy z 27 na 28 czerwca. Przedostał się do Kwidzyna, a stamtąd do Królewca. Gdańsk poddał się 7 lipca 1734 roku.

Przygoda Stanisława Leszczyńskiego w drodze z Gdańska do Kwidzyna, Józef Peszka (1767-1831), Zakład Narodowy im. Ossolińskich

Stanisław Leszczyński -

dwukrotny król Polski (1704-1709, 1733-1736), teść króla Francji Ludwika XV, a od 1736 roku Księżę Lotaryngii i Baru – był władcą o wyjątkowym życiorysie, któremu los i okoliczności nie oszczędziły ani sukcesów, ani porażek.

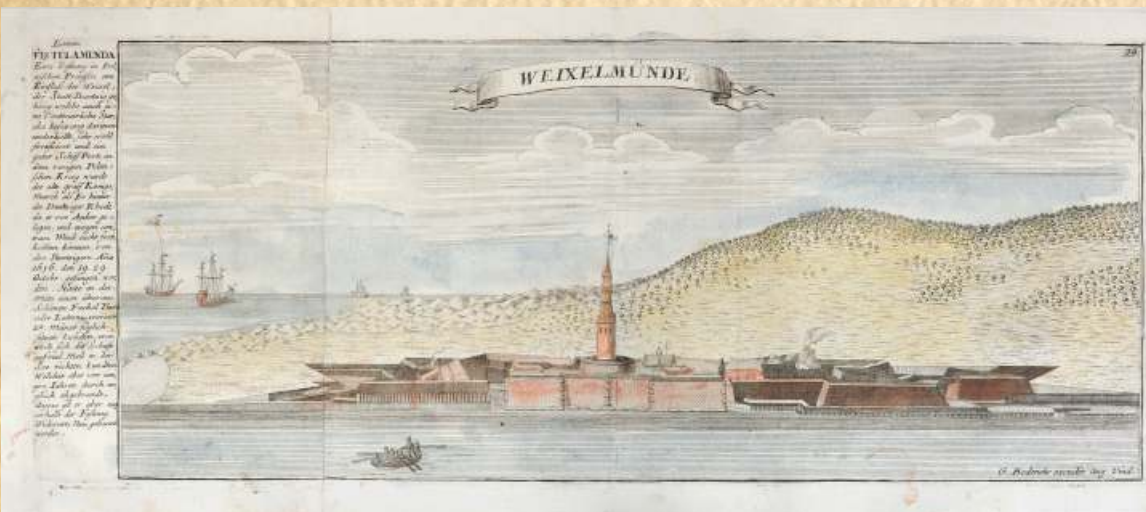
Portret Stanisława Leszczyńskiego z Gwiazdą Orderu Ducha Świętego, warsztat Antoine'a Pesne'a, Berlin-Poczdam, ok. 1736 r., Muzeum im. Jerzego Dunin-Borkowskiego w Krośniewicach

Pomimo intelektualnych predyspozycji nie powiodło mu się jako politykowi. Początkowo jako wojewoda poznański szybko zyskał przychylność króla szwedzkiego Karola XII, polskiej szlachty oraz magnaterii i objął królewski tron. Jego pierwsze panowanie skończyło się wraz z klęską Karola XII pod Połtawą. Zmuszony do ucieczki, opuścił Rzeczypospolitą.

Przywrócony na tron w 1733 roku, został wyparty przez rosnącego w siłę króla Augusta III i już w 1734 roku opuścił Ojczyznę, by po pobycie w Królewcu udać się na stałe do Francji.

O wiele wyraźniej niż na polu polityki, zasługi Stanisława Leszczyńskiego rysują się w sferze kultury. Był człowiekiem rodzącego się Oświecenia, prekursorem dalece wyprzedzającym czasy, w których żył. Jako człowiek wielce religijny, godził idee chrześcijaństwa z nowymi prądami filozoficznymi. Spełnił się jako społecznik, twórca systemu opieki społecznej, założyciel przytułków, publicznych bibliotek i darmowych szkół. Był wspaniałym mecenasem sztuki, założycielem Królewskiego Towarzystwa Nauki i Literatury. Nie do przecenienia są jego zasługi w sferze architektury i urbanistyki na terenie Lotaryngii. Z jego mecenatu powstał w Nancy niezwykle zespół architektoniczny w stylu rokokowym wraz z placem (fr. *Place Stanislas*), umieszczonym w 1983 roku na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Sam pisywał eseje i rozprawy filozoficzne, religijne i polityczne, a w wolnych chwilach realizował się jako artysta, malując i rysując głównie portrety i sceny religijne.

W Polsce przyłgnęło doń miano pechowego króla tułacza, o którym pamięć powoli schodziła na dalszy plan, zwłaszcza na tle innych monarchów, którzy odnieśli sukcesy na polach bitew. We Francji postać Stanisława Leszczyńskiego jest synonimem nowoczesnego władcy, jednego z Ojców współczesnej Europy, a słynna „Wielka Encyklopedia Francuska” Diderota i d'Alemberta ocenia działalność Leszczyńskiego jako wyjątkową i godną naśladowania.

Widok na Twierdzę u ujścia Wisły, Polska, Gabriel Bodenehr, ok 1720 r., Muzeum Historyczne Miasta Gdańska

Po przybyciu do Kopenhagi siły francuskie zostały wzmocnione dodatkowym pułkiem i ponownie skierowane do akcji desantowej przez ambasadora Francji, pułkownika Louis'a Roberta Hippolyte'a de Bréhan hrabiego de Plélo. Całością wyprawy dowodził osobiście hrabia.

Oddziały wylądowały ponownie na Westerplatte 24 maja. W czasie próby przedarcia się do oblężonego Gdańska 27 maja 1734 roku zginął hrabia de Plélo, razem z nim poległo 96 oficerów i żołnierzy, a 136 zostało rannych.

Sytuacja Francuzów i Gdańska pogorszyła się, kiedy na redzie portu pojawiła się silna flota rosyjska, a oblegające wojska zostały znacznie wzmocnione. Skomplikowana sytuacja doprowadziła do kapitulacji Francuzów i sojuszniczej szwedzkiej załogi w Twierdzy Wisłoujście.